

EVALUAREA - MODALITATE DE APRECIERE ȘI CONTROL ÎN EDUCAȚIA FIZICĂ ȘI ANTRENAMENTUL SPORTIV

Prof., dr., antr. emerit, Zabet Benjamin
Liceul teoretic „T. Lalescu” – Orșova

- I. Caracteristici generale;**
- II. Conținutul evaluării;**
- III. Criterii de evaluare;**
- IV. Metode de evaluare;**
- V. Modele de evaluare la kaiac-canoe.**

I. Considerat, pe bună dreptate, un element fundamental în orice activitate umană cu obiective bine definite, evaluarea este o componentă stabilă a oricărui proces instructiv educativ și se realizează cu rigurozitate în funcție de obiectivele propuse ce se pot constitui în repere utile autoevaluării.

În dicționare sau în alte surse biografice, evaluarea are mai multe sensuri. O sinteză efectuată acestui termen, ne conduce la afirmația că „a evalua, înseamnă, a determina sau a stabili valoarea unui obiect, unei instituții, unui fenomen sau proces, etc.”

Sensul termenului de evaluare are diferite conotații, în funcție de realitățile la care se referă: evaluarea sistemului; evaluarea așezământului de cultură sau învățământ; evaluarea programelor, evaluarea profesorilor și ai altor factori educaționali; evaluarea subiecților (elevi, sportivi).

Estimarea și evaluarea sunt acte de valorificare ce intervin în toate activitățile umane, mai ales bilaterale. Omul ființează sub semnul măsurii și al comparației cu alții și cu sinele său.

În viziune cibernetică, evaluarea, reprezintă un act prin care se realizează ameliorarea permanentă a fenomenului sau procesului respectiv, putând să devină un moment al fenomenului sau procesului ca atare, punctul de plecare în autoreglarea acestuia. În ultimă instanță, evaluarea se constituie într-o condiție de desfășurare a fenomenului sau procesului respectiv, cu repercursiuni privind schimbarea obiectivelor și a strategiilor folosite.

Evaluarea nu trebuie înțeleasă numai ca un control al „cunoștințelor” sau ca mijloc de măsurare obiectivă, ci și ca o cale de perfecționare a procesului instructiv-educativ, ce presupune o strategie globală și strategii parțiale în cosecință.

Evaluarea se constituie în obiect de studiu al decimologiei (dokime=probă, examen, și logos=știință), disciplină în contextual științelor umane în strânsă legătură cu psihologia, pedagogia și sociologia.

Se fac unele deosebiri între evaluare și control, așa cum și J.M. Barbier(L”evaluaton en formation), consideră că avem control când este vorba de operații care se derulează și care au ca rezultat producerea de informații asupra funcționării corecte a unei activități de formare. Avem evaluare, când se derulează operații cu scopul producerii unei judecări de valoare asupra activităților de formare.

Un grup de cercetători din Canada conduși de Daniel L. Stufflebeau, sintetizează trei grupe de definiții pentru evaluare:

- 1.Evaluarea=măsură(când evaluarea se bazează pe măsurare precisă);**
- 2.Evaluare=congruență(cum este în învățământ, unde permanent se pot obține adte despre elev, student, sportiv și programul lui, retroacțiunea este imediată, referințele sunt discrete la obiectivele specifice, etc.);**
- 3.Evaluare=judecare(când se recurge la experiențe sau expertize, când nu se pierde timp cu analiza unor date)**

În perspectivă istorică, teoriile despre evaluare se pot grupa în trei perioade mai importante:

- perioada testelor – sfârșitul sec. XIX și începutul secolului XX, până în 1910;**
- perioada măsurătorilor, 1910 – 1930;**
- perioada evaluării, începută pri 1930 cu exponent principal Henri Pieron(părintele decimologiei).**

Rezultatele evaluării, așa cum s-a mai afirmat, stau la baza dirijării și optimizării activității evaluate. În procesul de învățământ ea generează informații cu funcții de autoreglare pt. creșterea eficienței, actul evaluării asigurând conexiunea inversă.

În acest proces complex de concept al evluării s-au produs mutații de accent în ultimul timp cu consecințe în redimensionarea și regândirea strategiilor de evaluare. Iată în acest sens câteva dintre ele:

-extinderea acțiunii de evaluare de la verificarea și aprecierea rezultatelor – obiectivul tradițional – la evaluarea procesului, a strategiei care a condus la rezultatele respective.

-diversificarea tehnicilor de evaluare și creșterea gradului de adecvare a acestora la situații didactice concrete;

-necesitatea întăririi și sancționării rezultatelor evaluării cât mai operativ, adică scurtarea feed-back-ului, a drumului de la diagnosticare, la ameliorare;

-centrarea evaluării asupra rezultatelor pozitive și nesancționarea în permanență a celor negative;

-transformarea subiectului într-un partener autentic al conducătorului procesului instructiv-educativ și pe problema evaluării – prin autoevaluare, interevaluare și evaluare controlată.

Evaluării i se atribuie funcții:

1.Prin raportarea la derularea unei secvențe de învățare;

-verificarea sau identificarea rezultatelor;

-perfecționarea și regularizarea căilor de formare a subiecților în formare;

-sancționarea sau recunoașterea socială a schimbărilor operate asupra subiecților în formare;

2.Prin raportarea la nivelul unui grup de subiecți:

-orientarea deciziilor pedagogice în vederea asigurării unui proces armonios și continuu al subiecților;

-informarea subiecților și familiei acestora, asupra studiului formării și a progreselor actuale sau în perspectivă;

-stabilirea unei ierarhii implicite sau explicite, prin atribuirea, în funcție de rezultate, a unui loc sau rang valoric în grup.

3.Prin coroborarea celor două clasificări anterioare, se pot sintetiza următoarele funcții:

-de constatare;

-de informare;

.de diagnosticare;

-de prognosticare;

-de decizie;

-pedagogică;

Distingem de asemenea o tipologie a evaluării, care se poate analiza după unele criterii:

1.După calitatea evaluării:

-parțială;

-globală;

2.După dimensiunea temporală:

-inițială;

-intermediară;

-finală;

3.Prin coroborarea celor două criterii rezultă:

-evaluare cumulativă(sumativă);

-evaluare continuă(formativă);

4.După nivelul de raportare a subiectului față de obiectivele propuse:

-evaluare normativă(comparativă);

-evaluare criterială – stabilirea nivelului la care se află subiectul față de obiective.

II. CONȚINUTUL EVALUĂRII

Ca orice proces instructiv-educativ, evaluarea presupune trei elemente sau trei faze, trei etape, trei secvențe:

a)verificarea;

b)aprecierea;

c)notarea sau acordarea de calificative.

Verificarea poate fi la rândul ei:

-orală;

-scrisă;

.practică.

Primele două forme sunt pentru verificarea cunoștințelor teoretice în activitatea de educație fizică sau antrenamentul sportiv.

a)Verificarea practică este valabilă pentru aproape toate componentele modelului, inclusiv pentru dezvoltarea fizică.

Prin verificarea practică, se urmărește identificarea capacității de aplicare a ceea ce se dobândește sau se dezvoltă în procesul instructiv-educativ. În unele situații rezultatele se pot măsura, (operația de măsurare), care ajută orice știință în formarea unor categorii. În unele ramuri sportive de exemplu, se pot efectua măsurători exacte, în altele nu, mai ales în cele cu conținut tehnic sau tactic.

Așadar, verificarea nu înseamnă neapărat măsurare, sfera mai largă fiind verificarea.

Testarea reprezintă o variantă a verificării, care are la bază proba practică sau scrisă, la educație fizică și sportivă.

b)Aprecierea, este a doua fază a evaluării din punct de vedere cronologic/temporal, ce nu acoperă singură actul complex al evaluării, fiind „act psihopedagogic de determinare prin note, calificative, puncte,clasări a rezultatelor instructiv-educative obținute de subiect la un obiect de studiu.

Aprecierea este condiționată de natura probei și reflectă realitatea execuției subiectului în conștiința celui care face aprecierea și emiterea unor judecăți de valoare, în scris sau verbal. Se poate spune despre apreciere că este obiectivă atunci când rezultatele sunt măsurabile – în metrii, în secunde, în puncte, etc. – sau subiectivă, atunci când rezultatele nu sunt măsurabile,ci doar observabile, „ochiometrice”. Pentru eliminarea subiectivismului este nevoie de multă experiență didactică, pregătire profesională și de mult fair-play. Există unele motive tipice sau cauze ce determină abateri de la aprecierea obiectivă:

-graba cu care coordonatorului procesului instructiv-educativ, ia decizia privind notarea;

-tendința conducătorului de a încuraja, fără măsură, pe unii subiecți neîncrezători în forțele păroprii, leneși sau timizi;

-starea de nervozitate a conducătorului;

-buna dispoziție a coducătorului;

-eventualele influențe nefaste;

- influențe nepotice din partea subiectului;

-poluări de diferite naturi: zgomot, țipete, alarme, bani,etc.;

Autoaprecierea presupune focalizarea atenției asupra propriilor prestații, bune sau rele, reușite sau nereușite. Autoaprecierea poate fi obiectivă, atunci când subiectul este conștient de capacitățile sale și de disponibilitățile psihice sau fizice.

Autoaprecierea înseamnă autocontrol, se manifestă spontan și dirijat, depinde de contextul didactico-motric și de cel socio-afectiv.Prin autoapreciere, subiectul „corect”,face un efort de plasare a „meritului” personal pe scara valorică a grupului din care face parte și aceasta aproape întoată ontogeneza, pe fondul unei civilizații avansate.

c)Notarea sau acordarea de calificative, reprezintă ultima fază a evaluării din punct de vedere temporal și nu al importanței. Se materializează prin acordare de note sau calificative,când trebuie să se țină seamă de funcțiile notelor – didactică, educativă și socială.

După autorul român Vasile Pavelcu în lucrarea sa „Principii de decimologie”, nota îndeplinește următoarele funcții:

- de informare – pt. subiecți, părinți, profesori, antrenori;
- de reglare a procesului de învățare;
- educativă;
- de catalizator al unui nivel optim pt. subiect;
- terapeutică, rol dinamizator sau mobilizator;
- patogenă, putând induce stress și discomfort psihic la subiecți, în caz de insucces.

Notele se pot constitui într-un limbaj un soi de comunicare între conducătorul procesului instructiv-educativ și beneficiarul acestui proces – elev, student, militar, sportiv, etc. Notarea poate fi :

Inițială, intermediară, finală, episodică, continuă, curentă, permanentă.

III. CRITERIILE DE EVALUARE - decurg din obiectivele procesului care se evaluează.

La educația fizică și antrenamentul sportiv criteriile mai importante sunt:

- Performanța motrică, rezultatul la probele de control;
- Progresul realizat de subiect;
- Calitatea și cantitatea elementelor însușite în raport cu prevederile programei de specialitate –planul de pregătire;
- Capacitatea subiectului de a aplica în practică elementele însușite;
- Capacitatea de practicare independentă a celor însușite;
- Capacitatea de restructurare a subiectului;
- Nivelul cunoștințelor teoretice însușite de subiect;
- Atitudinea subiectului față de educația fizică și de sportul de performanță;
- Nivelul de dezvoltare fizică a subiectului.

CONCLUZIE: Toate criteriile sunt la fel de importante, nu există nici unul „cel mai important”.

IV.METODELE DE EVALUARE – corespund criteriilor prezentate, dar nu trebuie confundate cu acestea . Acestea sunt:

- de verificare și de apreciere;
- de notare sau acoradre de calificative.

1. Metodele de verificare:

- Trecerea probelor de motricitate prevăzute în diferite sisteme sau cele impuse de profesor-antrenor;
- Trecerea unor probe de cunoștințe teoretice de specialitate;
- Măsurarea unor indici de dezvoltare fizică;
- Executarea de către elevi, sportivi a unor deprinderi și priceperi motrice în condiții analoge probei din ramura respectivă;
- Executarea de către elevi, sportivi a unor deprinderi și priceperi motrice în condiții concrete de concurs, conform cu regulamentele;
- Observarea curentă a elevilor și înregistrarea datelor observației.

2. Metodele de apreciere și notare sau acordare de calificative:

- metoda aprecierii verbale- necesară, metodică, educativă;
- metoda de aprecier și notare sau acordare de calificative pe baza unor norme sau baremuri cuprinse în anumite tabelevalabile pe plan național, zonal sau local – „metoda absolută”;
- metoda relativă;
- metoda progresului individual,
- metoda de apreciere pe baza nivelului execuției tehnice sau tactice, care invocă competența profesională a cadrului didactic;
- metoda metodică-didactică, de îndeplinire a unor sarcini speciale.

V. MODELE DE EVALUARE

Așa cum aminteam la începutul referatului pot fi evaluate și instituțiile. Un astfel de model a fost emis în România pt. evaluarea cluburilor sportive școlare, pe baza unor criterii, indicatori generali și de evaluare , mășurați în puncte.

Acest model a avut drept scop realizarea pe plan național a unei ierarhii, a unui top în care să se regăsească toate unitățile de performanță , structuri sportive M.Ed.C.T., indiferent de ramurile sportive care se practică în acestea. Deși cu unel lacune în ceea ce privește sistemul de punctaj, acest model era necesar , mai ales pt. distribuirea fondurilor și așa foarte reduse ale acestui minister.

Modelul evaluării sportivilor într-o etapă de pregătire specifică asistată de calculator. Pe baza datelor culese la fiecare antrenament kaiaciștii sau canoiștii unei secții, unui lot sunt evaluați în funcție de Tabelul cu dinamica timpilor, care realizează o ierarhie obiectivă, de multe ori necesară în

**LICEUL TEORETIC „TRAIAN LALESCU” CLUBUL SPORTIV ȘCOLAR
ORȘOVA KAIAC-CANOE**

Str. Crizantemelor nr. 13A, cod poștal 225200
ORȘOVA – MEHEDINȚI-ROMANIA
Tel./Fax: +40252362245; E-mail: cssorsova@lycos.com
Web:<http://www.k-corsova.ro>

formarea echipajelor. Acest model a fost aplicat cu succes de mulți antrenori la nivelul loturilor naționale și a secțiilor de kaidac-canoe. La elaborarea acestui model am colaborat personal cu colegii de la lotul național de juniori - 1997 și cu specialiști în informatică.

Un alt model de evaluare deși considerat perimat, a fost Sistemul de evaluare național, SUVA(sistemul național de verificare și apreciere) și care a avut obiectiv , educația fizică școlară, chiar dacă a fost îndelung discutat și contestat.